

Streszczenie: Architektura zintegrowana z zielenią w twórczości Marka Budzyńskiego.

Przedmiotem pracy jest twórczość Marka Budzyńskiego, której apogeum twórcze przypada na ostatnie trzy dekady XX wieku i który, jako jeden z pierwszych europejskich architektów podjął próby integrowania budynków z zielenią. Profesor Marek Budzyński wieloletni wykładowca Politechniki Warszawskiej. Jest autorem kilku prestiżowych obiektów, uhonorowanym wysokimi odznaczeniami państwowymi, postacią równie znaną, co kontrowersyjną. Pracował zawodowo i naukowo, uczestniczył w tworzeniu teorii architektury i planowania, gdzie propagował między innymi stosowanie zieleni, jako elementu tworzącego przestrzeń, na równi z architekturą oraz realizował swoje idee w praktyce na wielką skalę. Zaczynał swoją działalność zawodową w okresie modernizmu, czasie restrykcji i ograniczeń narzucanych przez politykę państwa. Pomimo tych trudności w projekcie dzielnicy Ursynów, zwanego *miastem w mieście* ze względu na powierzchnię ponad 40 km² i liczbę 150 tysięcy mieszkańców, realizował misję podtrzymywania życia w szerokim jego rozumieniu. Większość jego dokonań architektonicznych przypadła na czas postmodernizmu a ostatnie projektowane obiekty powstały już w nurcie neomodernizmu. Jednak niniejsza praca nie zajmuje się przemianami architektury w sensie formalnym, lecz koncentruje się na zieleni i jej integracji z budynkiem, coraz szerzej spotykanej w krajobrazie polskich miast, co jest szczególnie ważne we współczesnym świecie w kontekście zmian klimatycznych.

W pracy przytoczono projekty innych architektów znanych z tego, że szukali sposobów integrowania zieleni z architekturą. Powstawały one równoległe z obiektami Marka Budzyńskiego, który jest prekursorem nurtu ekologiczno-krajobrazowego w architekturze polskiej, autorem kilku budynków o znacznej roli opiniotwórczej w skali kraju.

Analizy wybranych projektów Marka Budzyńskiego ukazują jego poszukiwania twórcze w tym zakresie, poczynając od skali urbanistycznej, poprzez tworzenie powłok biologicznych na budynkach aż do próby integracji architektury z quasi naturalnymi krajobrazami w niezrealizowanym projekcie Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie. Rysunki detali technicznych zielonych fasad i dachów zielonych pochodzące z kolejnych realizacji wybranych obiektów pokazują ewolucję koncepcji *powłok biologicznych* tego projektanta. Autorka przedstawia je w kontekście funkcji technicznych, biologicznych oraz społecznych, jakie pełni zieleń w architekturze, przytaczając przegląd kolejnych postulatów i aktów prawnych uchwalanych odnośnie urbanistyki, architektury i budownictwa w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz jej realizacji. Budzyński reagując wrażliwie na te zmiany daje przykład innym architektom.

Dysertacja dowodzi, że Marek Budzyński nie traktował zieleni jedynie w kategoriach estetycznych. Sposób wprowadzania zieleni w osiedlach oraz obiektach użyteczności publicznej poczynając od skali urbanistycznej, do skali pojedynczego budynku jest przedstawiony na konkretnych przykładach z jego twórczości. Jako przykłady integracji architektury z zielenią w skali urbanistycznej opisano dzielnicę mieszkaniową Ursynów w Warszawie zaplanowaną przez zespół pod kierunkiem Marka Budzyńskiego, oraz projektowane przez niego zespoły mieszkaniowe w tej dzielnicy: „Ursynów Północny”, „Pasaż Ursynowski” i osiedle „Pod Brzozami”. Jako przykłady w skali architektonicznej przedstawiono obiekty użyteczności publicznej projektowane na przełomie milenijnym, takie jak gmachy Sądu Najwyższego oraz Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, niezrealizowany projekt Świątyni Opatrzności Bożej oraz wybudowane kilka lat temu: Opera Podlaska i Kampus Uniwersytetu w Białymstoku. Projekt Świątyni Opatrzności Bożej łączył w równej mierze kwestie duchowości, społeczności oraz materii. Przy tym projekcie Marek Budzyński po raz pierwszy sformułował i przedstawił całościowo swoją filozofię twórczą, oraz własne rozumienie pojęcia *Boskiej Cząstki* w architekturze, jako łączącej ducha, materię i energię.

Niniejsza praca badawcza próbuje określić miejsce architektury Budzyńskiego na osi czasu architektury współczesnej w relacji z naturą i wnosi konkretny wkład w dokumentację interdyscyplinarnego rozwoju współczesnej polskiej myśli architektonicznej.